

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSA Barbara Trębska

w sprawie z powództwa S. J. przeciwko J. J.
o zachówek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 stycznia 2010 r.,
zażalenia pozwanej
na postanowienie o kosztach zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 23 września 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 23 września 2009 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Ł. w sprawie z powództwa S. J. przeciwko J. J. o zachówek w ten sposób, że bieg odsetek ustawowych od kwoty 70.000 złotych ustalił na dzień 15 marca 2004 r., w pozostałym zakresie oddalił apelację pozwanej i apelację powódki w całości. W pkt 3 wyroku zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2700 złotych z tytułu zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym. O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym orzekł na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391§ 1 k.p.c. przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia

zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. O wysokości kosztów orzekł zgodnie z § 6 pkt 6 w zw. z §13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

Postanowienie Sądu Apelacyjnego zawarte w pkt 3 wyroku pozwana zaskarżyła zażaleniem i wniosła o jego uchylenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Fakt, że pozwana jest osobą małoletnią, jest uczennicą liceum i nie posiada oszczędności stały się przyczyną przyznania jej zwolnienia od kosztów sądowych na mocy postanowienia z dnia 3 marca 2005 r. i spowodowały, że prowadzenie procesu nie wiązało się dla pozwanej z koniecznością ponoszenia opłat i wydatków. Zwolnienie to jednak, jak wynika z treści art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nie uchyła odpowiedzialności za wynik sporu w stosunku do przeciwnika procesowego. Oznacza to, że przyczyny usprawiedliwiające ubieganie się przez stronę o zwolnienie od kosztów sądowych nie wystarczą, by wyłączyć działanie ustanowionej w art. 98 § 1 k.p.c. reguły, że ten kto przegrał spór zwraca koszty procesu temu, czyje racje zostały uznane za słuszne. Sąd może uwolnić stronę od obowiązku zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 102 k.p.c., jeśli stwierdzi, że zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”. Okoliczności, które uprawniają do zastosowania tego przepisu, ocenia sąd, i ocena ta następuje niezależnie od przyznanego zwolnienia od kosztów sądowych (por. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/06, niepubl. postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07 niepubl.).

Szczególne znaczenie dla możliwości jego zastosowania ma ocena zachowania się stron z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Podstawą do takiej oceny może być zachowanie się strony w procesie, jak i jej sytuacja pozaprocesowa. Trzeba mieć również na uwadze, że zakres zastosowania unormowania z art. 102 k.p.c. ogranicza wykładnia funkcjonalna, nakazująca go stosować wyjątkowo, w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

W przedmiotowej sprawie skarżąca wskazuje, że za nieobciążaniem jej kosztami postępowania odwoławczego przemawia sytuacja materialna i rodzinna, „okoliczności

natury podmiotowej leżące po jej stronie” oraz specyfika niniejszej sprawy. Taka argumentacja, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy w tym jej stanu majątkowego nie uzasadnia jednak traktowania sytuacji pozwanej jako szczególnie uzasadnionej w rozumieniu art. 102 k.p.c.

Z przedstawionych przyczyn zażalenie nie mogło zostać uwzględnione i podlegało oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.